

Den nye rektoren

Første august blir Hans Fredrik Hoen den første skogbrukeren her i landet som kan titulere seg universitetsrektor. Og det må vel være bra for den noe utsatte skogbruksutdanningen ved UMB å få en av klanen inn i den jobben?

AV JOHS BJØRNDAL
TEGNING: KNUH HØIHJELLE

8

– Ja, som du vet har jeg jo kjempet for å opprettholde skogfagstudiet i den jobben jeg har nå, som leder for Institutt for naturforvaltning. Og det vil jeg fortsatt gjøre. Samtidig må jeg jo nå sørge for at det er en viss likhet for loven. Regelen er at dersom et studium har mindre enn 15 primærøkere tre år på rad, skal det vurderes om det har noen framtid. Skogfagstudiet var gjennom en slik runde i fjor, som endte med videreføring for tre nye år. Så akutt truet er det ikke, men jeg kan naturligvis ikke love noen permanent fredning dersom studentene uteblir.

Som tidligere omtalt i Norsk Skogbruk har skogbruksnæringen nå begynt å bekymre seg. Gjennom Skoglauget er det skrappt sammen penger til en stipendordning. Hver ny bachelorstudent på skogfag til høsten vil få 5000 kroner, en bærbar pc + noe støtte til kjøp av bøker. Og noen år fram henger en større gulrot, den beste halvparten av de som fullfører masterstudiet i skogbruk kan innkassere 50.000 kroner, disse pengene vil bli delt ut første gang i 2012.

– Har disse bestikkelsen virket?

– Nja, de ferske søkertallene viser at vi har 17 primærøkere til bachelorstudiet mot 15 ifjor, da resulterte det i at 7 studenter faktisk

begynte på studiet. Så dette tallet redder ikke skogbruksstudiet, men mer positivt er det at vi allerede har 9 søkere til masterstudiet, mot bare en i fjor. Jeg har tro på at flere masterstudenter etter hvert vil gi en viss «smitteeffekt» nedover.

– Er det ingen betenkeligheter med å «kjøpe seg» studenter på denne måten?

– Jo, det er klart. Både prinsippet og måten pengene brukes på kan absolutt diskuteres. Men vi vurderer det som positivt at næringen engasjerer seg, og gir et så håndfast signal om at disse kandidatene faktisk er ønsket. Og betaling under utdanning er jo ikke noe prinsipielt nytt. Forsvaret har brukt det i alle år, og også i Trondheim finnes det lignende insentiver på enkelte studieretninger.

– Det er de siste årene brukt en god del ressurser på markedsføring av skogbruksstudiet. Men er det ikke en sannsynlig forklaring på den beskjedne søkningen at produktet rett og slett er for dårlig?

– Vi er selvsagt oppmerksomme på at det må jobbes med kvaliteten på studiet. Vi gjorde en omfattende evaluering i 2006, som resulterte i en god del justeringer. Studentene gjør også en kontinuerlig såkalt emne-evaluering på UMB, blir denne for svak iverksettes tiltak. Skogbruksfagene har her hatt en jevn forbedring siden 2005 og ligger nå svært godt an. Jeg føler derfor at vi har tatt kvalitet på alvor og kan stå for det tilbudet som dagens studenter får, og at en del kritiske røster base-

rer seg på inntrykk som skriver seg fra noen år tilbake.

– Det har blitt hevdet at opprykkssystemet i den akademiske verden premierer forskning, mens undervisning ikke verdsettes like høyt?

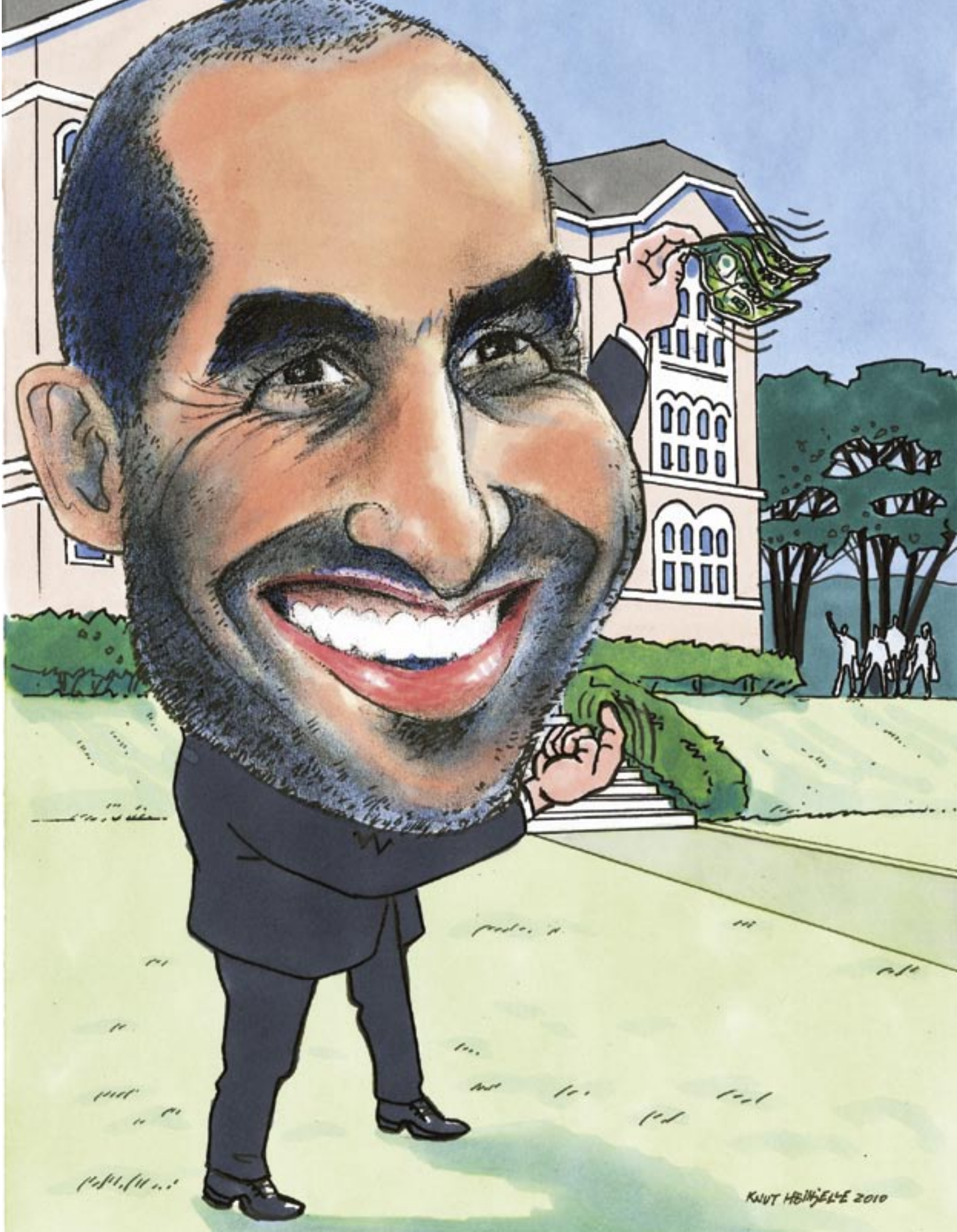
– Forskning veier tungt og et universitet bør drive forskning av betydelig omfang, det vil også løfte kvaliteten på undervisningen. Men undervisningen er ingen salderingspost, vi ansetter ingen i vitenskapelige stillinger her uten at de avleverer en prøveforelesning, det er også et ufravikelig krav at det må gjennomføres et kurs i universitetspedagogikk for å lære håndverket.

Jeg tror ærlig talt at hovedforklaringen på den svake søkningen er at vi på 90-tallet ble tvunget til å ta opp inntil 70 studenter årlig, noe arbeidsmarkedet slett ikke klarte å absorbere. Inntrykket denne «overproduksjonen» skapte sliter vi med ennå, selv om så godt som alle kandidatene de siste par årene har gått rett inn i faste stillinger.

– Næringen har jo også klagd på at kandidatene herfra ikke dekker markedets behov. I tillegg til å kunne fagene må man også være i stand til å drive butikk, heter det.

– Ja, og vi har prøvd å imøtekomme dette ved å gjøre ressursøkonomi til obligatorisk fag på masterstudiet. Og vi er ikke dårlig skodd heller, halvparten av de faste stillingene her ved instituttet er innenfor det vi før kalte økonomi og takst. Men kampen om studentene har blant annet ført til en nesten

KWY HENNING 2010

”

... så godt som alle kandidatene har de siste årene gått rett inn i faste stillinger.

forvirrende stor valgfrihet, så det er mye opp til den enkelte hvor mye vekt de vil legge på økonomifag. Jeg kan vel også tillate meg å si at skogbrukets interesse for hva vi holder på med ikke har vært like sterkt hele tida. Hvis man skal være lydhør for signaler må man først få dem. Men nå er engasjementet der og det er vi svært glade for, det er da også naturlig at når næringen blir fram penger vil den ha en hånd på rattet. Vi har konkrete planer om å etablere en ekstern rådgivningsgruppe som skal møtes et par ganger i året og gi innspill til og tilbakemeldinger på skogbruksstudiet.

Rektorstillinger er ikke som andre jobber. Universitetsstyret kan bestemme om rektor skal ansettes eller velges, og på UMB bestemte styret før jul at rektor skulle velges av de ansatte og studentene. To interne søkere meldte seg raskt, senere meldte også to studenter(!) seg. Og etter en lang periode i tenkeboksen kom også Hans Fredrik Hoen på banen i løpet av februar. Regelen er at man må bli foreslått av minst fem stemmeberettigede. Fristen for å nominere kandidater gikk ut rett før påske, dermed ble det bare rom for halvannen ukes «valgkamp» etter påske fram til første valgomgang. Her fikk Ole Gjølberg, professor i foretaksøkonomi, 39% av stemmene mens Hoen fikk 32%. Men reglene krever at rektor skal ha minst 50% av avgitte stemmer, og i annen valgomgang fikk Hoen 55% av stemmene mot Gjølbergs 45%. Og dermed ble Hans Fredrik Hoen valgt til rektor ved Universitetet for miljø og biovitenskap for en periode på tre år. Vanligvis er det fire, men sammenslåingsprosessen med Veterinærhøgskolen har ført til at de sittende rektorer fikk forlenget sin periode med et år. Valgdeltagelsen var over 80% blant de fast vitenskapelig ansatte, mens snau 23% av studentene avga stemme. Oppslutningen blant studentene var likevel rekordhøy og økte 16 til 23 % fra første til andre valgomgang.

– **Hvorfor er det så stas å bli rektor?**

– Det er jo en krevende og ansvarsfull jobb. Men jeg har stor tro på at UMB kan være et godt sted å studere også i framtida, og at vi også har mye å bidra med innenfor forskning. Vi er faktisk langt framme på mange områder. Innenfor biologiske fag selvsagt, men også innenfor laserteknologi, for å ta noe skogbruksrelevant, henger vi godt med internasjonalt. Og jeg vil bidra til at vi utvikler og fornyer oss der vi er gode, og at vi styrker oss på samfunnsaktuelle områder som klima og fornybar energi. Vi har også en utfordrende sammenslåingsprosess foran oss, som jeg håper og tror vil styrke oss totalt sett. Og det er jo heller ingen ulempe å ha greie på økonomi i en slik jobb.

– **Enkelte har karakterisert UMB som en vel bevart hemmelighet.**

– Ja, men jeg føler jo at den nå er i ferd med å lekkke ut. Vi har økt vår andel av primær søkerne fra 1,23% i fjor til 1,64% i år, og nærmer oss nå dobbelt så mange søkere som studieplasser. Her hjelper det nye studiet i hestefag godt på, med 50 søkere. Men det er klart at vi har mye å gå på, så en viktig jobb for meg blir å bidra til økt synliggjøring.

Hans Fredrik Hoen er oppvokst på Modum. Han påberoper seg en viss bransjetilknytning, faren vokste opp på gård, men ble etter hvert dyrlege. Sommerjobber på papirfabrikken Holmen Hellefoss i Hokksund ga imidlertid gutten en tidlig bevissthet om at skogen kunne avstedkomme en viss verdiskapning. At han havnet på Ås og ble der skyldtes imidlertid opptil flere tilfeldigheter. – Jeg hadde studieplass i Trondheim også, men syntes skogbruksstudiet virket mer allsidig, sier han. I løpet av studiet ble Hoen stadig mer interessert i økonomi, og etter å ha avlevert en hovedoppgave om en eller annen optimaliseringsmodell fikk han jobb som forskningsassistent på Institutt for skogfag, som det da het.

– Jeg fikk jobben fordi Knut Øistad (avde-

lingsdirektør i Landbruks- og matdepartementet) takket nei, betror han oss.

Avbrutt av et par år på daværende NISK og et par opphold i USA, avanserte Hans Fredrik Hoen etter hvert til professor i skogøkonomi, og fra 2003 har han vært instituttleder ved Institutt for naturforvaltning, som ble navnet etter at Institutt for skogfag ble slått sammen med naturforvaltning i 2003. I dag teller dette instituttet et hundretalls medarbeidere.

– **Skogøkonomene her på Ås har blitt beskyldt for å være svorne markedsliberalister med liten sans for politiske inngrep. Føler du deg truffet av det?**

– Nei, egentlig ikke. At markedet avgjør det meste for skogbruket så vi i fjor vinter da etterspørselen kollapset. Men vi er gjerne med og diskuterer hva slags politikk som skal til for å sette rammer for virksomheten, blant annet for å ivareta miljøhensyn. Vi har ikke lagt skjul på at vi i blant synes virkemiddelbruken har vært overdreven og lite treffsikker, for eksempel når det i Klimakur 2020-rapporten er forslag om å dele ut planter gratis vil jeg hevde at en premiering når den vellykkede foryngelsen er på plass vil være bedre.

– **Hvor stor tro har du på at skogen vil få økt verdi på grunn av karbonbindingen?**

– Jeg nøyer meg med å konstatere at det nå er enighet om at skogen utgjør en viktig del av den globale karboncyklusen. Og jeg er optimist på skogbransjens vegne, bindingspotensialet for karbon er en av årsakene til det.

Hans Fredrik Hoen er opptatt av verdiene i skogen også i framtida, han er ivrig vedhogger, sopp- og bærplukker. Han holder skroget ved like ved å svømme ukentlig og har i år hatt gleden av å kunne ta på seg skiene utenfor døra i flere måneder. Tre barn har han fått, eldstemann Halvor studerer fornybar energi hos konkurrenten i Trondheim, Margit på 19 er russ i år, mens yngstemann Henrik skal begynne på videregående til høsten. Den nybakte rektoren har dermed gode muligheter for å få løpende evaluering også hjemme.

